

IŠĚ

IÄRÜN

PERHEKESKUS

Mukana elämässä.

SOVÁLÄŠ IÄRU

läru lii oles perrui kyeskee kriisâ, mast cevzim váátá ääigi. läru sierâ muddoin lii távjá ulguupiälásii iše tárbu. Jis parâkoskâvuotâ nohá iärun, sovälâš iäru lii puohâi já eromâšávt párnáá hiäđu miäldásâš. Vanhimij rijduus koskâvuodâh iä lah párnái äšši, aassâvba vanhimeh siämmáá káátu vyelni tâi sierâ. Párnáikoccee já eres áámmátulmuuh láá iššeen perruu nubástuvvee tiileest.

lärun lahtojeh táválávt maangâlágán ruossâlâs tobdoh. Rävisolmooš ij áppád čiehâđ jieijâs tobdoid, ijge toos lah tárbugin. Tehälâš lii, ete rävisolmooš kiedâvuš jieijâs tobdoid olssis hiäivulijn vuovijn já táárbu miel nubbijn rävusulmuin, liävus tot veikâ ustev tâi áámmátolmooš. Iše jieijâs vajemân puáhtá finniđ meiddei jieškote-uvlágánijn viermipalvâlusâin.

Lii tehälâš savâstállâđ iärust párnáin já tiäduittiđ, ete iäru ij lah tábáhtum suu tiet. Párnái lii pyeri adeliđ saje muštâliđ jieijâs tuoivuun já huolâin. Lii tehälâš västidiđ párnáá koččâmuššáid rehelávt já huamášiđ meiddei rävusulmuu mielâst hiärván orroo jurduid já koččâmušâid. Párnáá puáhtá ruokâsmittiđ savâstállâđ meiddei perruu ulguupiälásijn áámmátulmuin, ovdâmerkkân škovlâkuraattoráin tâi arâšoddâdem tipšoin.

Sämmilâš psykososiaallii torjuu ohtâdâh Uvjj – Uvjâ – Uvja fáálá sâmikieláid já suomâkielân mielâtiervâsvuodâpalvâlusâid, moh láá älkkeht finnimnáál.
Argâpeeivij tme 8-16, puh. 040 663 8882.

Taan liiŋkâst tun peesah savâstállâđ áámmátulmuin Iše huoláid -chatist (suomâkielân)

Taan liiŋkâst tun puávtáh uápásmuđ Mielâtiervâsvuotâtáálu iärukriisâ jieštipšom - ohjelmân (suomâkielân).

Uápásmuu Laapi vuosâ- já torvopäihi iäruišedem palvâlussáid taan liiŋkâst (suomâkielân).

TUÁIMEE OHTSÄŠPARGOVANHIMVUOTÄ

Tuáimee ohtsâšpargovanhimvuotâ lii kuohtui vanhimij miel Diorroom párnáá elimist iäru maŋa. Lii tehälâš oppâđ iäruittiđ moonnâm parâkoskâvuotân lahtojeejeh tobdoid vanhimvuodâst. Mittomeerrin lii turviđ párnâžân torvolii šoddâmpirrâs iärust huolâhánnáá. Motomin oovtâst toimâm lii vädâs já tot váátá áámmátulmui iše.

Vanhimij iäru vaaigut párnáá aargân lahtojeejeh keevâtláid äššijd, tegu asâmân, arâšoddâdmân já škoovlân. Njyebžilis aargâ turvim iššeed párnáá vuáháduđ uđđâ eellimtilán já kiedâvuššâđ meiddei vädâs tobdoid.

läruitiilijn tehálumos lii kavnáđ čuávdusijd, moh visásmiteh, ete párnáá ohtâvuotâ kuábbáágin vanhimân ij peesâ potkâniđ. Uđđälágán vanhimvuodâ já aargâ huksiimân láá lemin jieškote-uvlágán išeniävuh, tegu ovdâmerkkân vanhimvuodâvuávám. Tot

išseed savâstállâđ párnái aargâ joođoost kyevti pääihi kooskâst já huksiđ tuáimee ohtsâšpargovanhimvuodâ.

[Vanhimvuodâvuávám tun kaavnah TPL nettisijđoin \(suomâkielân\).](#)

IÄRU PROSESIN

Näimi-iäru pyehtiv uuccâđ jo-uv pelikyeimih oovtâst tâi nubbe pelikyeimi ohtuu. Näimi-iäru occoo keerrivrievtist kirjáljijn näimi-iäru-ucâmuššáin. Näimi-iäru puáhtá uuccâđ 6 mp kuorâttállâmääigi maŋa tâi talle, ko pelikyeimih lává aassâm sierâ koskâlduuhánnáá majemui 2 ive. Näimi-iäru kiedâvušdijn tuámustovli ij tuudhâ suujâid. Registeristum parâkoskâvuodâ purgemân heiviittuvvojeh siämmááh njuolgâdusah ko näimi-iärun. Párnái aašijn sovâdijn ij lah iäru tast, lii-uv koččâmuš iärust näimi- tâi ávuslittoost tâi registeristum parâkoskâvuodâst.

[Tun puávtáh luuhâđ lase iäruprosesist tuámustovlilájádâs nettisijđoin \(suomâkielân\).](#)

SOVÂDÂTTÂM JÁ RIEHTI-IŠE

Tuámustovlisovâdâtmist vanhimij koskâsii konflikt viggeh čuávdiđ sovâlavt párnáa hiäđu olášume oovdeddijn. Vanhimij koskâsiih huolâtemriijdoh čuávdojeh loopâst keerrivrievtist. Riehti-išetoimâttuvâst puáhtá uázžuđ olssis riävtálii ääši tipšom várás išedeijee ollásávt tâi uásild staatâ varijguin.

[Tun kaavnah lase tiäđu riehti-iššeest tuámustovlilájádâs riehti-iše -sijđoost \(suomâkielân\).](#)

OMÂDÂH IÄRUST

Jis näimilito ääigi ij lah tohhum näimi-iähtu, kuohtui pelikuoimij noomâst leijee omâdâh rekinistoo lito nuvâdijn oohtân já peliduvvoo táásá kuohtuid. Veelgij puotâ vuolgâsaijeen lii veelgij sierânâsvuotâ. Kuábáš-uv pelikyeimi västid ohtuu jieijâs veelgist sorjohánnáá tast, lii-uv tot valdum ovdil näimilito vâi näimilito ääigi.

PÁRNÁI AAŠIJN SOOPPÂM

Jis vanhimeh halijdává nannejum sopâmušâid párnái aašijn tâi aašijn lii vädâs sooppâđ ohtsâšibárdâsâst, párnáikoccest uázžu iše. Párnáikoccee ráhtá vanhimijguin sopâmušâid párnáa huolâtmist, asâmist, teivâdemvuoigâdvuodâst já eeleetmist. Párnáikoccee pargon lii išediđ vanhimijd peessâđ párnáa hiäđu miäldâsâš sopâmušân sehe nonniđ párnázân kyeskee sopâmušâid.

PÁRNÁÁ AASSÂM

Vanhimeh sooppâv párnáá asâmist nube vaanhim lunne tâi vuáruluvâi kuábbáá-uv lunne. Vuáruasâmist lii koččâmuš, ko páárnáš lii ucemustáá 40 % kuábbáin-uv vanhimáin. Meiddei vuáruasâmist kalga miäruštállâđ, mii lii párnáá virgálâš čujottâs já kuábáš lii nk. aldavaanhim. Jis páárnáš áásá tuše nube vaanhim lunne, suáppoo merikoskâsijn já rijttevâin teivâdmijn káidusvanhimáin.

Párnáikoccei ohtâvuotâtiäđuh kávnovej Laapi pyereestvaijeemkuávlun nettisiiđoin (suomâkielân).

ELETTEM

Vanhimeh pyehtiv sooppâđ párnáá eeleetmist jo-uv koskânis tâi oovtâst párnáikoccein. Jis elettemtorjust ij pessuu ohtsâšibárdâsân, äšši čuávdoo tuámustooovlist.

Luvvâ lase elettem nonniimist Laapi pyereestvaijeemkuávlun nettisiiđoin (suomâkielân).

Anarâškielâlii elettemtoorjârekinistee tun kaavnah taan liiŋkâst.

SOSIAALHUOLÂTTÁS TOORJÂ

Sosiaaltooimâst puáhtá uázžud torjuu iäruitiileest já iäru maŋa. Taas kuleh ovdâmerkkân párnáikoccee palvâlusah, perâpargo sehe táárbu miel koccum molsomeh sehe torjum já koccum teivâdmeh.

Tun kaavnah tiäđu perrui sosiaalpalvâlusâin Laapi pyereestvaijeemkuávlun nettisiiđoin (suomâkielân)

ARÂŠODDÂDEM JÁ ŠKOVLÂ

Vanhimij iäru vaaiikut ain meiddei párnázân. Nubástum perâtiileest kannat muštâliđ párnáá argâeellim teháláid rävisulmuid, tegu arâšoddâdem tipšoi, ehidispeiviriggee stivrejejei tâi škoovlâ máttáattejei. Tile puáhtá oinud párnáá vaajoost já lattiimist maangâ náál. Ko rävisulmuuh tietih párnáá aašijn, sij pyehtih älkkeebeht tuárjuđ já išediđ párnáá. Lasseen tiäđu vuávâlijn orniistâlmijn, tegu tast, kii viázžá párnáá kuás-uv tipšoost, lii tehálâš muštâliđ párnáá tipšoi.

Škovlâfievidem uárnejuvoo párnázân táválávt aldavaanhim lunne. Täst sättih leđe iäruh kieldâi miel já ääši kannat tärhistiđ jieijâs škoovlâst. Arâšoddâdemmaksu miärášuvâ iäruperrust aldavanhimân. Máávsu jyehimist puáhtá sooppâđ oovtâst nuuvt haalijddijn. Jis iäru maŋa aldavanhimân puátá uđđâ pelikyeimi, suu puáđuh váldojeh huámmášumân mäksimmiärádâs tohâmist.

TORJUU VIERMIST

Vyelni orroo liiŋkah tuálvuh viermisijđoid, main tun kaavnah tiäđu, ravvuid já torjuu iärutilán sehe vaanhimvuotân. Sijđostuvah láá suomâkielâliih.

[Enjaksa.fi](#) (Jiem vaje) -viermipalvâlus - videoh perâeellim jieškote-uvlágánáid tiiliđ

[Ensi- ja turvakodin apuaeroon.fi](#) (Vuosâ- já torvopäihi iše iärun) –viermipalvâlus - tiätu, toorjâ já chat

[Väestöliiton Perhepulma](#) (Viehâdâhlito perâčuolmâ) -palvâlus - savâstâllâmtoorjâ vanhimáid

[Parisuhdekeskus Kataja](#) (Parâkoskâvuotâkuávdáš Kataja) – parâravvim já toorjâ neetist

[Yhden vanhemman perheiden liitto](#) (Oovtâ vanhim perrui litto) - tiätu já toorjâ oovtâ vanhim perruid

[Kojjâd iše!](#) –puállu – anarâškielâláš šleđgâhámásâš ohtâvuodâvâldimvyehi, mii lii älkkeht finnimnáál.

Iše jotelávt
NUORÂN JÁ PÄRNIPERRUI

TEDDIL PUÁLU
já kojjâd iše, niávvu teikkâ ohtâvuodâvâldim.
Vástádâs uážuh čuávuváá argâpeeivi.

PUÁLU KAAVNAH TÄÄBBIN:
<https://lapha.fi/pyyda-apua>

KOJJÂD IŠE!

